

Aan: Jeroen Olthof
Gedeputeerde Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu

Esther Rommel
Gedeputeerde Bodemdaling en Stikstof

Cees Loggen
Gedeputeerde Ruimtelijke Ordening

Ilse Zaal
Gedeputeerde Economie, Landbouw en Visserij

Rosan Kocken
Gedeputeerde Zeehavens

Edward Stigter
Voorzitter bestuurlijke commissie Stikstof

Datum: 20 april 2023

Onderwerp: PARK-advies 'Brede verkenning toekomst Tata Steel IJmuiden'

Geachte gedeputeerden,

als Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit ben ik gevraagd ontwikkelingen in langetermijnperspectief te plaatsen en van daaruit agenderend te adviseren.

Hierbij ontvangt u mijn laatste advies als PARK-Noord-Holland. Dit betreft de verkenning van de mogelijke toekomst van Tata Steel IJmuiden, een onderwerp dat linksom of rechtsom een breed spectrum aan bestuurders raakt. Dat verklaart ook dat dit advies aan 6 gedeputeerden wordt uitgebracht. Een brede verkenning van de mogelijke toekomst van Tata Steel IJmuiden is essentieel om als Provincie regie te kunnen houden op de ontwikkeling van deze gronden.

Wie vanuit de lange termijn naar de toekomst van Tata Steel IJmuiden kijkt komt mogelijk tot andere inzichten dan wie zich hard maakt de opgaven van het heden zo goed mogelijk tot een oplossing te brengen. Ik ben mij ten volle bewust van de spanning die tussen de lange termijn advisering en het korte termijn handelen kan ontstaan. Maar vanuit uw opdracht strategisch te adviseren meen ik toch bijgaand advies uit te moeten brengen.

De huidige koers -het op korte termijn verduurzamen van Tata Steel en het doorontwikkelen van dit bedrijf tot toonbeeld van duurzame staalproductie- is een prima optie.

Door Tata Steel dwingend een reductie van de stikstofuitstoot op te leggen laat je zien dat alle partijen naar evenredigheid op de stikstofopgave worden aangesproken en dat de oplossing van dit vraagstuk niet alleen op de boer wordt afgewenteld. Dat kan ook bijdragen aan rust in het politieke landschap zoals dat recent is ontstaan.

Dat laat onverlet dat ook andere opties denkbaar zijn en dat je als provincie moet zijn voorbereid op een scenario waarbij de verduurzaming onverhoopt te traag of onvoldoende succesvol verloopt.

Kern van mijn advies is dat ik de provincie oproep om zich niet op de koers van het 'op korte termijn verduurzamen' blind te staren. Recent onderzoek van het RIVM leert dat de verduurzaming vooralsnog aanzienlijk minder vruchten afwerpt dan verwacht en door Tata Steel geclaimd. Dat roept de vraag op of de verduurzaming hier tijdig kan worden gerealiseerd om de omwonende de kwaliteit van leven te geven waar ze recht op hebben en de omliggende natuur in stand te houden. Vanuit een langetermijnperspectief waarin de verschillende opgaven (wonen en werken, gezondheid, energie, water, bereikbaarheid, biodiversiteit) met elkaar worden verbonden is de vraag relevant in hoeverre een toekomst met Tata Steel interessanter is dan een zonder Tata Steel.

Vanuit de politieke werkelijkheid is het lastig om over alternatieve ontwikkelrichtingen na te denken terwijl je met de zittende partijen nog volop werkt aan verbetering van de bestaande situatie. Tegelijkertijd is het lastig (be)sturen wanneer je de eindbestemming niet kent. En dan komt onvermijdelijk de vraag naar boven of de historisch gegroeide situatie van een groot hoogovencomplex in een inmiddels dicht bevolkte MRA wenselijk volhoudbaar is? Mijn advies is om het huidige spoor van een versnelde verduurzaming van Tata Steel IJmuiden met volle kracht voort te zetten maar ook de mogelijke toekomst van de terreinen van Tata Steel IJmuiden breed te verkennen en de effecten daarvan in een brede maatschappelijke 'winst-verliesrekening' naast elkaar te plaatsen. Een dergelijke verkenning maakt dat de provincie op alle denkbare opties is voorbereid en zich daarmee beter kan weren tegen opties die weliswaar onaanvaardbaar maar niet ondenkbaar zijn.

Steven Slabbers
Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit Noord-Holland

PARK Advies 'Brede verkenning toekomst Tata-Steel IJmuiden'

De PARK adviseert het college van GS over de grote ontwikkelingen die de ruimtelijke kwaliteit van Noord-Holland raken. De PARK is onafhankelijk, plaatst de ontwikkelingen in een langetermijnperspectief en adviseert van daaruit agenderend. Als 'critical friend' zet de PARK aan tot 'verscherpt nadenken'.

1 Inleiding

Spanning tussen gezondheid en economie / werkgelegenheid

Tata Steel IJmuiden is met circa 9.500 banen van grote betekenis voor economie en werkgelegenheid in de regio. Tegelijkertijd is zij met de uitstoot van circa 6.8 miljoen kilo stikstofoxiden de grootste stikstofuitstoter van Nederland. Dat is bijna twee keer zoveel als Schiphol dat met 3.6 miljoen kilo op de tweede plaats staat. Daarnaast stoot Tata Steel IJmuiden jaarlijks 12.5 megaton aan CO₂ uit. Tezamen met de uitstoot van fijnstof maakt dit dat de luchtkwaliteit in de omgeving van Tata Steel dermate slecht is dat dit van directe invloed is op de gezondheid en levensverwachting van de omwonenden. Ook leidt de uitstoot van stikstof tot verlies aan natuurkwaliteit in de omliggende Natura 2000 gebieden.

De Jong -woordvoerder namens Stichting Schapenduin- stelt dat de burens van Tata Steel een 50 procent hogere kans op kanker en andere ziektes hebben en dat ze volgens deskundigen mogelijk zelfs een tien jaar kortere levensverwachting hebben dan Nederlanders die elders in het land wonen. De metingen betreffen de uitstoot van broeikasgassen en fijnstof, maar ook de giftige stof chroom-6 door Tata Steel, aldus De Jong.

Longkanker komt bij mensen die in de buurt van staalfabriek Tata Steel wonen tot wel 50 procent vaker voor dan het landelijk gemiddelde (EenVandaag op basis van cijfers van het Integraal Kankerinstituut Nederland).

Uit onderzoek van het RIVM blijkt dat de mensen in de omgeving van de staalfabriek vaker last hebben van misselijkheid, hoofdpijn, oogirritatie, jeuk en benauwdheid dan in andere gebieden in Nederland. Dat geldt ook voor chronische aandoeningen van het hart, longkanker, COPD en diabetes. Eerder al constateerde de GGD een verhoogd aantal kankergevallen in het IJmondgebied. Het RIVM registreerde in 2019 dat het stof dat neerdaalt in de omgeving, kankerverwekkende PAK's en zware metalen bevat. Het gaat onder meer om concentraties lood, mangaan en vanadium die schadelijk zijn voor de gezondheid en de ontwikkeling van jonge kinderen.

Over de toekomst van Tata Steel wordt doorgaans met omzichtigheid gesproken. De provincie geeft op haar website aan te streven naar *"een balans tussen het economisch belang van de maakindustrie en het belang van een gezonde en veilige leefomgeving in de IJmond"*, zonder hierbij aan te geven wanneer sprake is van een 'balans'. Evenmin wordt uitgesproken dat een gezonde en veilige leefomgeving voorop staat.

Ook in de recente provinciale verkiezingsprogramma's leidde de spanning tussen gezondheid en werkgelegenheid tot weifelende uitspraken. Men wil én de kool én de geit sparen en lijkt bevreemd keuzes te maken waarop men kan worden afgerekend. Partijen die de spanning onderkennen zetten eensgezind in op behoud van de werkgelegenheid én verbetering van de milieukwaliteit.

De Provincie en Tata Steel zetten in op versnelde verduurzaming

De Provincie is intensief met Tata Steel over een versnelde verduurzaming in gesprek en lijkt sterker dan in het verleden toe te zien op een strikte naleving van de voorwaarden die aan de verleende

natuurvergunning zijn verbonden. Recent is de natuurvergunning die in 2016 is afgegeven op een aantal punten aangescherpt, waarbij de stikstofruimte met 8% is teruggebracht.

Ook bij Tata Steel lijkt -ten langten leste- een kentering gaande. Het bedrijf wil in 2030 zo'n 40 % minder CO₂ uitstoten (7.5 megaton in plaats van de huidige 12.5 megaton) en heeft de ambitie in 2045 klimaatneutraal te opereren. Daartoe onderzoekt zij een versnelde sluiting van de meest vervuilende Kookfabriek 2 (eerder dan de afgesproken 2030) en de mogelijkheden voor een versnelde vergroening.

Tata Steel heeft recent opdracht gegeven voor de bouw van de grootste milieu-installatie uit de geschiedenis van het staalbedrijf in IJmuiden. Deze moet de uitstoot van lood, zware metalen en stof van de zogeheten pellet fabriek met 80 procent verminderen. Het is de bedoeling dat deze installatie n nog dit jaar in bedrijf gaat. Vanaf 2025 komt er een tweede onderdeel bij, die de uitstoot van stikstofoxiden met 80 procent vermindert. Daarnaast plaatst de fabriek thans schermen om het opwaaien en verspreiden van het neergedaalde stof in te perken.

Het ontbreekt aan een plan B

De forse inzet van de provincie op de verduurzaming is prijzenswaardig. Tegelijkertijd ontnemt deze inzet de Provincie de ruimte om na te denken over een plan B, dat zou de eigen positie in een behoedzaam schaakspel verzwakken.

In deze situatie schuilt iets onbevredigends. Want de vraag wat er moet gebeuren wanneer die voortvarende verduurzaming onverhoopt niet of onvoldoende van de grond komt wordt hiermee niet geagendeerd.

Er is alle reden tot zorg. Bij metingen door het RIVM in het voor- en najaar van 2022 bleek dat rond Tata Steel IJmuiden vergelijkbare hoeveelheden schadelijke stoffen neerdaalden als in 2020, met uitzondering van ijzer, maar dat vormde al geen risico voor de gezondheid.

Het zijn met name de zogenoemde PAK's en zware metalen als lood die in hoge concentraties in het stof belanden en een gezondheidsrisico vormen. En juist daarvan blijkt de hoeveelheid aangetroffen stoffen niet structureel te zijn afgenomen. De uitkomst van het RIVM-onderzoek roept de vraag op of de verduurzaming van Tata Steel in IJmuiden niet *'too little, too late'* is.

De ontwikkeling van een plan B is ook om een andere reden raadzaam. Het is niet ondenkbaar dat het hoofdkantoor in Mumbai op enig moment concludeert dat voortzetting van Tata Steel IJmuiden niet wenselijk is, hetzij om redenen van veiligheid -denk aan de zeespiegelstijging- hetzij om redenen van rentabiliteit. De duurzaamheidseisen die aan de fabrieken worden gesteld zetten de rentabiliteit verder onder druk.

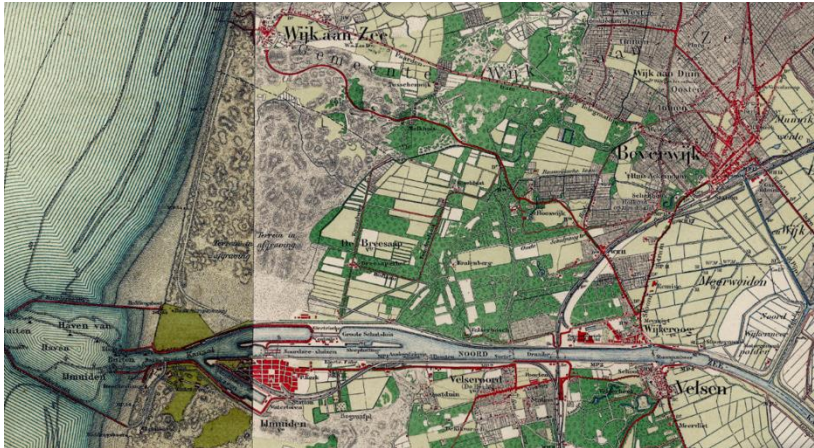
In 2021 is al geprobeerd Tata Steel IJmuiden te verkopen. De overname door het Zweedse SSAB ketste af toen bleek dat de kosten om de productie aan de duurzaamheidseisen van SSAB te laten voldoen te hoog waren. Wat wanneer het hoofdkantoor besluit de handdoek in de ring te gooien? Wat zijn dan de alternatieven voor Tata Steel en is het denkbaar dat Noord-Holland zonder Tata Steel beter af is dan met Tata Steel?

2 Terugblik, condities zijn sterk veranderd

Locatie

Toen de regering in de jaren na de eerste wereldoorlog besloot een eigen staalproductie op te zetten viel de keuze op de locatie Breesaap bij IJmuiden. Deze locatie lag redelijk afgelegen. Daarbij was hier de mogelijkheid om met de hoogovens ook een zeehaven -nog voor de sluis doe toegang gaf tot het Noordzeekanaal- aan te leggen. Voor de bouw van de eerste fabriek is 100 hectare duinvallei aangekocht.

Inmiddels zijn de omstandigheden ingrijpend veranderd. De fabriek is uitgegroeid tot een terrein van 820 hectaren met 20 fabrieken, die jaarlijks 6.6 miljoen staal produceren. Van een afgelegen ligging is niet langer sprake. Het terrein maakt prominent deel uit van de Metropoolregio Amsterdam en de meest nabijgelegen kernen van weleer -Velsen, IJmuiden en Beverwijk- zijn in de naoorlogse periode zozeer gegroeid dat zij vrijwel tot aan de grenzen van het hoogovencomplex reiken.

Situatie 1918

Situatie 1922

Situatie 2022

Impact op de werkgelegenheid

Lange tijd waren de hoogovens de belangrijkste bron van werkgelegenheid in de regio.

In 1990 werkten er bijna 28.000 mensen bij de hoogovens. Nu zijn dat er nog 9650. De impact van de werkgelegenheid bij Tata Steel op de regio is met 78% afgenomen.

De directe werkgelegenheid bij Tata Steel is nu 0,6 procent van de totale werkgelegenheid in Noord-Holland. Telt men daar de indirecte werkgelegenheid van leveranciers, transport, schoonmaak en catering bij op dan is Tata Steel goed voor 3 tot 3.5% van de werkgelegenheid in Noord-Holland.

Veranderingen op de wereldmarkt

De staalmarkt is ingrijpend veranderd. China brengt veel staal op de markt en er is sprake van een overcapaciteit die de staalprijzen, en daarmee ook de rentabiliteit van de staalproductie, onder druk zet. Het voortbestaan van Tata Steel is daarmee geen vanzelfsprekendheid. Eerder zijn grote industrieën -waarvan het onvoorstelbaar was dat ze ooit zouden omvallen- weggevallen. Denk hierbij aan de sluiting van de Limburgse mijnen of meer recent, aan het sluiten van de Aldel aluminiumfabriek, die in 1960 door de hoogovens bij Delfzijl was geopend.

3 Tata Steel is onderdeel geworden van een complex van grote opgaven

Bij de start in 1922 draaide het om staalproductie en werkgelegenheid. Anders dan toen zijn opgaven nu veel meer met elkaar verknoopt en staat Noord-Holland voor een veel breder scala aan majeure opgaven die op korte termijn tot een oplossing moeten worden gebracht: het terugdringen van de stikstofdepositie, het reduceren van de CO₂ uitstoot, het verbeteren van de luchtkwaliteit, het versterken van het Amsterdams havencomplex, de energietransitie, de bouwopgave en de beschikbaarheid van zoetwater.

We kunnen er niet om heen; Tata Steel is een mega-uitstoter van stikstof in een tijd waarin de ontwikkeling van Noord-Holland door het stikstofvraagstuk wordt gegijzeld.

- Boerenbedrijven worden in hun ontwikkelmogelijkheden geknot of zelfs uitgekocht om de kwaliteit van de Natura 2000 gebieden in stand te kunnen houden.
- Schiphol wordt in zijn ontwikkelruimte beperkt.
- Bouwstromen en infrastructurele projecten vallen stil omdat voor elk project moet worden aangetoond dat realisatie niet leidt tot vergroting van de stikstofuitstoot. Wanneer dat wel het geval is dan kan de ontwikkeling alleen voortgang vinden wanneer er stikstofruimte wordt opgekocht.

De uitstoot van fijnstof door Tata Steel staat op gespannen voet met het Schone Lucht Akkoord dat in 2020 is opgesteld en inmiddels door alle provincies is getekend. Dit akkoord tussen Rijk, provincies en een groot aantal gemeenten heeft tot doel de luchtkwaliteit in Nederland permanent te verbeteren, opdat mensen *'langer, gezonder en met meer kwaliteit leven'*. Het streven is dat in 2030 een gezondheidswinst van minimaal 50 procent ten opzichte van 2016 wordt bereikt.

Tata Steel is een grootgebruiker op het gebied van energie en water in een tijd waarin het door tal van omstandigheden (klimaatverandering, opdringende verzilting, capaciteit van de energie-infrastructuur, toenemende vraag naar zoetwater en energie) steeds lastiger om aan de vraag naar energie en water te voldoen.

Anders dan bij de start in 1920 raakt het opereren van Tata Steel IJmuiden nu aan vrijwel ieder van deze opgaven. Tata Steel is daarmee onderdeel van een breed complex aan opgaven geworden. Die constatering leidt automatisch tot de vraag hoe de toekomstige ontwikkeling van Tata Steel IJmuiden kan helpen dit complex aan opgaven tot een oplossing te brengen.

4 Quick scan opties

De provincie moet onder alle omstandigheden regie op de ontwikkeling houden. Daartoe is het noodzakelijk alle mogelijke omstandigheden in beeld te brengen opdat men tijdig op zowel de voorziene als onvoorziene ontwikkelingen in kan spelen.

De vraag dringt zich op of de Provincie niet te veel focust op handhaving van Tata Steel op de huidige locatie. We leven in een wereld vol onzekerheden en in een provincie waarin de stikstofklem steeds meer de (on)mogelijkheden bepaalt.

De focus op handhaving van Tata Steel op de huidige locatie maakt dat de Provincie niet toekomt aan de essentiële vraag of de historisch gegroeide situatie van staalproductie in een inmiddels dicht bevolkt gebied als de MRA wenselijk dan wel volhoudbaar is.

In het navolgende worden de mogelijk denkbare opties verkend. Dit betreft zowel de opties met als zonder Tata Steel en zowel de mogelijk gewenste als de niet aanvaardbare opties.

Optie 1; handhaven en verduurzamen

Er is veel voor te zeggen om Tata Steel op locatie te verduurzamen. De wereld heeft staal nodig en dan kan dat staal beter gecontroleerd op een milieuvriendelijke wijze in IJmuiden worden gefabriceerd dan in lagelonenlanden waar geen zicht is op de wijze waarop dat staal wordt geproduceerd en de milieulast die dat mondiaal met zich meebrengt. Dat betekent dan wel dat voor 2030 de uitstoot van schadelijke stoffen vergaand moet zijn teruggedrongen opdat de luchtkwaliteit aan de wettelijke normen voldoet (en beter nog aan de WHO-normen die in 2050 verplicht worden) als aan de afspraken uit het Schone Lucht Akkoord.

Urgenda heeft in 2021 een plan uitgedacht dat Tata Steel tot de meest duurzame staalproducent ter wereld zou maken. Dit plan maakt gebruik van de twee sterke punten van de geografische ligging van Tata Steel:

- Het is de enige staalfabriek ter wereld die aan een diepzeehaven staat;
- Op enige afstand ligt voor de kust van IJmuiden een groot -en uitbreidbaar- windmolenpark dat de energie kan leveren voor de productie van waterstof.

De verduurzaming wordt bereikt door het ijzer niet langer met steenkool, maar met waterstof uit het ijzererts te halen. Dat waterstof wordt ter plekke -via elektrolyse van water- geproduceerd. Dat proces vergt veel energie. Tata Steel IJmuiden kan daartoe gebruik maken van de duurzame stroom opgewekt door de windmolens die op zee staan.

Met het staal van Tata Steel kunnen in de diepzeehaven naast de staalfabriek de hoge stalen masten worden gemaakt voor de grote 15 megawatt windmolens van de toekomst, hetgeen een boost geeft aan de werkgelegenheid. Zo kan in IJmuiden een wereldwijd uniek circulair cluster ontstaan waarbij windenergie vanuit zee wordt omgezet naar waterstof dat wordt gebruikt om erts uit ijzererts te halen, waarna het vrijgekomen ijzer wordt aangewend voor de productie van de mega-masten voor de komende generatie windturbines op zee.

Optie 1 is om vol in te blijven zetten op verduurzaming van Tata Steel IJmuiden voor 2030 en dit bedrijf door te ontwikkelen tot internationaal voorbeeld van duurzame staalproductie. Daarmee blijft de werkgelegenheid behouden en wordt voorkomen dat de staalproductie wordt uitgeplaatst naar andere delen van de wereld waar minder zwaar op de milieueffecten wordt toegezien.

Dat betekent onder meer dat bij de actualisering van de Natuurvergunning in 2026 de situatie wordt geëvalueerd en opnieuw wordt gekeken naar de mogelijkheden de bedrijfsvoering aan de dan beschikbare 'best beschikbare technieken' aan te passen.

Optie 2; alternatieve aanwending van de locatie

Het belang van Tata Steel voor de werkgelegenheid in de IJmond is niet te ontkennen. Toch laat dit argument zich in deze tijd -waarin er een structureel gebrek aan arbeidskrachten is- relativiseren. In de regio Amsterdam blijft 63% van de technische vacatures onvervuld. De energietransitie loopt door het gebrek aan technisch geschoold, uitvoerend personeel vertraging op.

Een recente arbeidsmarktverkenning en analyse van het huidige personeel bij Tata Steel door de Intelligence Group concludeert dat er voldoende adoptievermogen, schaarste en werkgelegenheid in de regio is om het huidige arbeidspotentieel en talent van Tata Steel een plaats te geven zonder de regionale arbeidsmarkt te ontwrichten.

Sluiting van Tata Steel zou tot een substantiële vermindering van de uitstoot van CO₂ en stikstof leiden, waarmee de druk op de landbouw vermindert en er binnen de algehele stikstofboekhouding ruimte ontstaat voor uitbreiding van woningbouw.

Herontwikkeling is alleen een optie wanneer deze ook het kapitaal geneert dat nodig is om de locatie volledig te saneren, opdat het vrij van verontreiniging aan volgende generaties wordt doorgegeven. Dat impliceert dat een alternatieve ontwikkeling altijd een kapitaalintensieve ontwikkeling zal zijn. Daarbij zijn verschillende ontwikkelrichtingen denkbaar. Om de bandbreedte van het ontwikkelperspectief te schetsen licht ik de twee uitersten van het spectrum kort uit.

Optie 2a Havenontwikkeling

Met de recente oplevering van de Zeesluis IJmuiden is de zoutlast op het Noordzeekanaal fors toegenomen. Bij iedere schutting stroomt ongeveer 10.000 ton zoutwater het Noordzeekanaal binnen; twee keer zo veel als eerder bij de oude Noordersluis het geval was. Rijkswaterstaat wil de nadelige gevolgen van een te hoge zoutconcentratie in het Noordzeekanaal voor natuur, land- en tuinbouw en de drinkwatervoorziening in de omgeving beperken door het selectief afvoeren van zoutwater via het Spui- en Gemaalcomplex IJmuiden.

Mocht onverhoopt blijken dat selectieve onttrekking op deze schaal onvoldoende werkt dan komt men voor de vraag of het gebruik van het Noordzeekanaal als vaarroute voor grote schepen zich laat combineren met haar positie in het zoetwatersysteem en met continuering van het grondgebruik in de aanliggende gebieden dat op de beschikbaarheid van zoetwater is gebaseerd.

Optie 2a is om de locatie van Tata Steel aan te wenden voor een havenontwikkeling zeewaarts van de nieuwe Zeesluis. Dat biedt zowel vanuit de waterhuishouding als vanuit de logistiek grote voordelen. Daarmee hoeft de Zeesluis minder vaak te worden gesloten, hetgeen de zoutlast op het Noordzeekanaal aanzienlijk zou beperken. Voor de scheepvaart is een terrein buiten de sluisen interessant omdat men dan niet bij de sluisen hoeft te wachten. Wel vergt dit een verbeterde aansluiting op de goederencorridors naar het achterland.

Met het zeewaarts verplaatsen van de havens ontstaat op de verouderde havencomplexen nabij Amsterdam ruimte voor woningbouw. Ook in Rotterdam zien we hoe de havenactiviteiten vanuit de stad naar zee worden verplaatst en hoe Rijnhaven, Maashaven en Merwede-Vierhavens worden ontwikkeld tot intensieve woon-werkmilieus.

Optie 2b Strandstad Velsen en uitbreiding NNN

Binnen de 820 hectaren die Tata Steel beslaat zijn 750 hectaren ingericht als fabrieksterrein. De overige 70 hectaren worden gevormd door een best aantrekkelijk en qua morfologie redelijk gaaf duingebied. Optie 2b is om die 70 hectaren duingebied bij het NNN-gebied / Nationaal Park Hollands Duin te voegen en de 750 hectaren bedrijventerrein in te zetten voor de ontwikkeling van Strandstad Velsen. Met een gemiddelde dichtheid van 40 woningen per ha kunnen hier 30.000 woningen worden ontwikkeld, hetgeen een substantiële bijdrage zou leveren aan de vraag naar woningen binnen de MRA. Ook hier geldt dat een dergelijke ontwikkeling (naast een ingrijpende bodemsanering) forse investeringen in de bereikbaarheid van de locatie vergt.

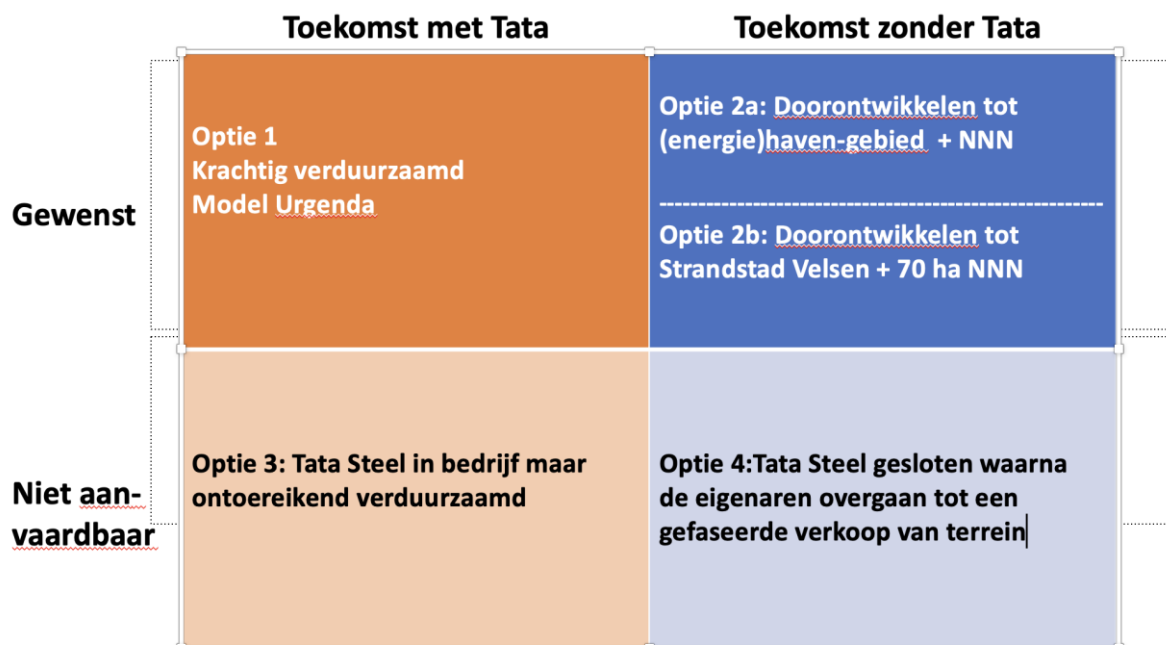
Optie 3; Tata verduurzaamt ontoereikend

Derde optie is dat Tata Steel in bedrijf blijft maar niet tijdig en ontoereikend verduurzaamt. Deze optie kan -tegen de achtergrond van het recent vrijgekomen RIVM onderzoek- niet worden uitgesloten. Tegelijkertijd is deze optie onaanvaardbaar omdat het beschermen van de bevolking een eerste verantwoordelijkheid van de overheid, en daarmee ook van de provincie, is.

Optie 4; Tata Steel sluit en gaat over tot gefaseerde verkoop van de terreinen

Vierde optie is dat Tata Steel tot de conclusie komt dat voortzetting van de bedrijfsvoering op de huidige locatie niet langer wenselijk is en gaat over tot sluiting van de fabrieken waarna men overgaat tot een gefaseerde verkoop van de terreinen.

Deze optie maakt het de provincie lastig tot vrijwel onmogelijk om adequaat regie te houden op de toekomstige ontwikkeling van deze terreinen.

5 PARK- advies

De huidige koers -het op korte termijn verduurzamen van Tata Steel en het doorontwikkelen van dit bedrijf tot toonbeeld van duurzame staalproductie- is een prima optie.

Door Tata Steel dwingend een reductie van de stikstofuitstoot op te leggen laat je als provincie ook zien dat alle partijen naar evenredigheid op de stikstofopgave worden aangesproken en dat de oplossing van dit vraagstuk niet alleen op de boer wordt afgewenteld. Dat kan ook bijdragen aan rust in het politieke landschap zoals dat recent is ontstaan.

Deze koers impliceert dat bij de actualisering van de natuurvergunning in 2026 de situatie kritisch wordt geëvalueerd en dat andermaal wordt bezien hoe de productie op de dan 'best bestaande technieken' kan worden toegesneden.

Toch roep ik de provincie op zich niet op deze koers blind te staren en er rekening mee te houden dat die verduurzaming mogelijk onvoldoende snel van de grond komt om de omwonenden de kwaliteit van leven te geven waar ze recht op hebben en de omliggende natuur in stand te houden (optie 3). Vanuit een lange termijnperspectief waarin de verschillende opgaven (wonen en werken, gezondheid, energie, water, bereikbaarheid, biodiversiteit) met elkaar worden verbonden is de vraag relevant in hoeverre een toekomst met Tata Steel interessanter is dan een zonder Tata Steel.

Ik beseft me dat het vanuit de politieke werkelijkheid lastig is om over alternatieve ontwikkelrichtingen na te denken terwijl je met de zittende partijen nog volop werkt aan verbetering van de bestaande situatie. Tegelijkertijd is het lastig sturen wanneer je de eindbestemming niet kent. En dan komt onvermijdelijk de vraag naar boven in hoeverre er binnen dit dichtbevolkte en intensief gebruikte deel van Noord-Holland ruimte is en moet blijven voor iedere functie. Is de historisch gegroeide situatie van een groot hoogovencomplex in een inmiddels dicht bevolkte MRA wenselijk dan wel volhoudbaar?

Mijn advies is om het huidige spoor van een versnelde verduurzaming van Tata Steel IJmuiden met volle kracht voort te zetten maar ook de mogelijke toekomst van de terreinen van Tata Steel IJmuiden en de effecten daarvan breed te verkennen en in een brede maatschappelijke 'winst-verliesrekening' naast elkaar te plaatsen. Een dergelijke verkenning maakt dat de provincie op alle denkbare opties is voorbereid en zich daarmee beter kan weren tegen opties die weliswaar onaanvaardbaar maar niet ondenkbaar zijn.

Steven Slabbers

Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit Noord-Holland